

Motion till riksdagen 2008/09:Sf357

av Lars Ohly m.fl. (v)

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Sammanfattning

Regeringen har sedan 2006 gjort stora nedskärningar på sjukförsäkringen som hotar individers inkomstrygghet och systemets grundvalar. Vänsterpartiet avvisar samtliga besparingar på sjukförsäkringen. Att reparera sjukförsäkringen måste vara en högt prioriterad uppgift för alla politiska partier som vill återupprätta den generella välfärden. Vi har avvisat proposition 2006/07:136 och vill reparera samtliga försämringar, däribland tidsgränser i sjukförsäkringen, sänkt ersättning för långvarigt sjuka och avskaffande av tidsbegränsad sjukersättning. Dessutom vill vi återställa taket i sjukförsäkringen till 10 basbelopp och höja ersättningsnivån från 77,6 % till 80 % genom att avskaffa den särskilda beräkningsgrunden $SGI \times 0,97$. Vi föreslår en höjning av sjukpenningen för arbetslösa som följd av att vi föreslår höjt tak och höjd ersättningsnivå i arbetslöshetsförsäkringen. Vi föreslår ökade medel till Försäkringskassan för att öka personaltätheten. Vi föreslår också att medel inom sjukpenningsanslaget ska få användas till ett förstärkt särskilt högriskskydd för långtidssjukskrivna och även till kvalitetssäkrad företagshälsovård. Vi föreslår att bostadstillägget för förtidspensionärer höjs stegvis till 95 % och att hyrestaket höjs till 5 000 kr. Därutöver anvisar vi medel för att genomföra en informationssatsning om bostadstillägget. Vi föreslår också en stegvis höjning av ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsersättningen till 67 %. Vi avvisar den nya myndighet som ska övervaka socialförsäkringen och menar i stället att bl.a. socialförsäkringsnämnderna borde återinföras. Vi avvisar också den s.k. sjukvårdsmiljarden som ger bonus till landsting som minskar sitt ohälsotal. Sammantaget innebär vår politik ändå betydligt mer pengar till landstingen.

Fel! Okänt namn

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp enligt uppställning:

Anslag		Regeringens förslag (tkr)	Förändring (tkr)
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	26 024 405	2 931 000
1:2	Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	73 441 170	3 100 000
2:1	Försäkringskassan	7 039 295	75 000
2:2	Inspektionen för socialförsäkringen	24 000	-24 000
	Summa:		6 082 000

1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.

De genomgripande åtstramningar och kraftiga nedskärningar som regeringen har verkställt i sjukförsäkringen är ett kraftigt besparingspaket. Härigenom hotas socialförsäkringssystemets grundvalar och därmed individens rätt till ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.

Regeringen skryter med ett minskat ohälsotal – men allt tyder på att människor hamnar i kläm. Enligt en undersökning från Sveriges kommuner och landsting har 70 % av landets kommuner fått ökade kostnader för socialbidrag till följd av den striktare tillämpningen på Försäkringskassan. Det räcker inte med att minska ohälsotalet – vi måste också minska ohälsan.

För närvarande har 30 % av löntagarna inkomster över taket, vilket är en fördubbling jämfört med 2006. Det sänkta taket är en attack mot den generella välfärden som ökar behovet av privata försäkringar och skadar tilliten till välfärdssamhället. För att återupprätta den generella välfärden vill vi höja taket i sjukförsäkringen från 10 till 7,5 basbelopp. För detta anvisar vi 1 000 miljoner kronor 2009, 1 000 miljoner kronor 2010 och 1 100 miljoner kronor 2011.

För att upprätthålla inkomstbortfallsprincipen i sjukförsäkringen vill vi även återställa ersättningsnivån från 77,6 till 80 % genom att slopa den särskilda beräkningsgrunden $S\text{GI} \times 0,97$. För detta avsätter vi 700 miljoner kronor 2009, 600 miljoner kronor 2010 och 600 miljoner kronor 2011. Vi vill även återställa ersättningsnivån i föräldraförsäkringen genom att slopa beräkningsgrunden $S\text{GI} \times 0,97$ och redovisar detta separat i vår motion 2008/09:Sf334 om utgiftsområde 12.

Vänsterpartiet avvisar alla försämringar som beslutats i och med proposition 2007/08:136 och ovillkorligen tanken på att inskränkningar i trygghetssystemen för sjuka och arbetslösa skulle leda till ökad sysselsättning. Vi avvisar den opreciserade neddragning på anslaget till följd av regeringens åtgärder på sjukförsäkringsområdet som föreslås i budgetpropositionen och avsätter 631 miljoner kronor 2009, 531 miljoner kronor 2010 och 517 miljoner kronor 2011.

Vi avvisar de snäva tidsgränser som införts i och med utsorteringskedjan. Vi avvisar också att sjukpenning ska sänkas efter 12 månader från 80 till 75 %. Ingen blir friskare av fattigdom. Det är helt andra insatser som krävs för att minska ohälsan i samhället. För att återställa denna försämring av sjukförsäkringen avsätter vi 400 miljoner kronor 2009, 2 200 miljoner kronor 2010 och 2 300 miljoner kronor 2011.

Vänsterpartiet föreslår också att taket i sjukpenningen för arbetslösa ska höjas så att den motsvarar de höjningar i a-kassan som vi föreslår ska gälla från den 1 juli 2009. Vi anvisar för detta 200 miljoner kronor 2009, 400 miljoner kronor 2010 och 400 miljoner kronor 2011.

Vidare föreslår vi att medel inom sjukpenningsanslaget ska få användas till ett förstärkt särskilt högriskskydd för långtidssjukskrivna som undantas från sjuklöneperioden i ett år vid återgång i arbete hos samma eller ny arbetsgivare.

Utöver den minskning av utgifterna för sjukförsäkringen som enligt regeringens förslag följer av direkta regelförändringar och minskade ersättningsnivåer sker en neddragning av anslagen som exempelvis är kopplad till förändringar i Försäkringskassans praxis och förhållanden på arbetsmarknaden. Även detta bör ses som ett resultat av regeringens åtstramningspolitik.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. med 2 931 miljoner kronor 2009.

1:2 Aktivitets- och sjukersättning m.m.

I och med utsorteringskedjan har regeringen försämrat villkoren avsevärt för personer med sjuk- och aktivitetsersättning. Regeringen har avskaffat den tidsbegränsade sjukersättningen som 80 000 personer i dag har rätt till. Från och med den 1 juli kan tidsbegränsad sjukersättning inte längre beviljas. De som är berättigade till ersättningen sedan tidigare har dock rätt att behålla den. Numera krävs varaktigt nedsatt arbetsförmåga för att vara berättigad till sjukersättning. Dessutom får Försäkringskassan inte längre ta individuella hänsyn till exempelvis ålder vid bedömning av arbetsförmågan, och arbetslösa personer är inte längre berättigade att behålla sin gamla SGI efter en period med sjuk- eller aktivitetsersättning. Sammantaget kommer dessa regler att kraftigt minska inflödet till sjukersättningen. Enligt Försäkringskassans prognoser beräknas antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning minska från 551 700 personer 2007 till 419 100 personer 2011. Det är en minskning med 132 600 personer som kommer att medföra omfattande besparingar på sjukförsäkringen.

Vi avvisar utsorteringskedjan. Ingen människa blir friskare av fattigdom, det är helt andra åtgärder som krävs. Vi avsätter resurser för att återinföra den tidsbegränsade sjukersättningen och avskaffa de försämrade villkoren för personer med sjuk- och aktivitetsersättning. För detta ändamål avsätter vi 1 900 miljoner kronor 2009, 4 300 miljoner kronor 2010 och 6 600 miljoner kronor 2011.

Fel! Okänt namn på

De ekonomiska villkoren för personer med sjuk- och aktivitetsersättning har länge varit eftersatta. Det är inte rimligt att långvarig sjukdom och funktionshinder ska innebära en så stor ekonomisk risk. Ohälsan avspeglar vårt klassamhälle. Bland personer med sjuk- och aktivitetsersättning är kvinnor över 55 år och LO-arbetare kraftigt överrepresenterade. Dålig arbetsmiljö, stress och fysiskt krävande arbeten orsakar långvarig ohälsa. För att förbättra villkoren föreslår vi en stegvis höjning av ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsersättningen till 67 %. Vi anvisar därmed en förstärkning av anslaget med 800 miljoner kronor 2009, 1 600 miljoner kronor 2010 och 2 200 miljoner kronor 2011.

Vidare föreslår vi en höjning av bostadstillägget för personer med sjuk- och aktivitetsersättning 2009 till 94 procent och hyrestaket till 5 000 kr. Vi föreslår året efter en fortsatt höjning av ersättningsnivån till 95 procent. För detta ändamål avsätter vi 400 miljoner kronor 2009, 400 miljoner kronor 2010 och 500 miljoner kronor 2011.

Vi välkomnar att regeringen har återställt sin egen dåliga politik och höjt den pensionsgrundande antagandeinkomsten för personer med sjuk- och aktivitetsersättning från 80 till 93 % från och med 2009.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 1:2 Aktivitets- och sjukersättning m.m. med 3 100 miljoner kronor 2009.

2:1 Försäkringskassan

Regeringen har minskat förvaltningsanslaget för Försäkringskassan med 1 miljard kronor mellan åren 2007 och 2008. Sedan 2006 har Försäkringskassans personalstyrka minskat med 3 000 personer. Denna nedskärning har verkställts samtidigt som myndigheten genomgår en stor omorganisering och en rad nya reformer ska handläggas från och med den 1 juli 2008. I budgetpropositionen för 2009 avsätter regeringen extra medel till Försäkringskassan för 2008 och 2009 med 250 miljoner kronor per år. Vi välkomnar detta. Regeringen tror dock att den nya organisationen i kombination med att alltfler blir utsorterade ur sjukförsäkringen kommer att medföra besparingar på Försäkringskassans förvaltningsanslag 2010 och 2011. För att värna rättssäkerheten och kvaliteten på handläggningen föreslår vi därför en förstärkning av medlen till Försäkringskassan. Med vår politik skulle arbetsbördan på Försäkringskassan dessutom inte vara lika stor som i dag eftersom vi avvisar de administrativt betungande reformerna som införts från och med den 1 juli, däribland försämringar av sjukförsäkringen, jämställdhetsbonus, krav på intyg från skola/förskola vid ansökan om tillfällig föräldrapenning etc. Vår satsning bör främst gå till ökad personaltäthet och kontakt med försäkrade. För detta ändamål avsätter vi 70 miljoner kronor 2009, 321 miljoner kronor 2010 och 575 miljoner kronor 2011.

Vi anvisar därutöver medel till Försäkringskassan för att genomföra en treårig informationssatsning om bostadstillägget så att fler av de personer som

är berättigade till detta stöd faktiskt får del av det. Vi föreslår därför en ökning av anslaget med 5 miljoner kronor från 2009.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 2:1 Försäkringskassan med 70 miljoner kronor 2009.

1:6 Bidrag för arbetet med sjukskrivningar inom hälso- och sjukvården

Regeringen avsätter 1 000 miljoner kronor per år 2008–2011 som bonus till landsting som bidrar till ett minskat ohälsotal. Vi vänder oss emot denna ordning av principiella skäl. Det är behov som ska styra sjukvårdens arbete, inte ett system som håller de sjuka borta från sjukvården och försvårar människors möjligheter att återhämta sig och tillfriskna. Regeringens politik leder sammantaget till kraftiga minskningar för kommun- och landstingssektorn i form av frysta statsbidrag som minskar resurserna med 5 900 miljoner kronor 2010. Vänsterpartiet vill återställa statsbidragen och tillföra mer resurser så att kommuner och landsting kan anställa mer personal där behoven är som störst. Med anledning av detta minskar vi anslaget för Bidrag för arbetet med sjukskrivningar inom hälso- och sjukvården med 1 000 miljoner kronor 2010 och 1 000 miljoner kronor 2011.

2:2 Inspektionen för socialförsäkringen

Regeringen meddelar i budgetpropositionen för 2009 att man avser att inrätta en ny myndighet från och med den 1 juli 2009. Denna myndighet, Inspektionen för socialförsäkringen, ska granska rättssäkerheten och effektiviteten inom socialförsäkringsområdet.

Vänsterpartiet avvisar införandet av denna nya myndighet. Vi ser att det finns stora behov av ökad rättssäkerhet och granskning av Försäkringskassans myndighetsutövning men att dessa behov kan tillgodoses på andra sätt. För att stärka rättssäkerheten avvisar vi de stora besparingar på sjukförsäkringen samt de rättsosäkra och godtyckliga regler som regeringen har infört exempelvis avseende fortsatt sjukpenning där t.ex. ”vissa” diagnoser, men inte andra, ska få fortsatt sjukpenning på 80 %. Dessa regler ökar rättsosäkerheten avsevärt, och ingen granskande myndighet kan förbättra situationen. Det är i stället en annan politik som behövs.

Vidare vill vi återinföra förtroendemannainflytandet i socialförsäkringsnämnderna för att stärka rättssäkerheten och allmänhetens insyn i tillämpningen på socialförsäkringsområdet. Vidare anser vi också att det redan i dag finns myndigheter, som exempelvis Riksrevisionen, som kan granska alla myndigheter på eget initiativ. Mot bakgrund av att vi avvisar inrättandet av Inspektionen för socialförsäkringen minskar vi också anslaget 1:6 med

Fel! Okänt namn på

24 miljoner kronor 2009, 51 miljoner kronor 2010 och 64 miljoner kronor 2011.

Stockholm den 6 oktober 2008

Lars Ohly (v)

Marianne Berg (v)

Hans Linde (v)

Gunilla Wahlén (v)

LiseLotte Olsson (v)

Jacob Johnson (v)

Elina Linna (v)

Alice Åström (v)